

DE AARDAPPELETTERS-RECHTVAARDIGING en POSITIONERING

in Park (Centrum) Nuenen van de beeldengroep "de Aardappeleters".

FEITELIJKHEDEN

De beeldengroep met de aardappeleters met familie de Groot en van Rooij is een vrije interpretatie naar het gelijknamige schilderij van Vincent van Gogh in 1885 te Nuenen.

AANLEIDING

Op verzoek van burgemeester Maarten Houben aan Cor van der Linden en Peter Nagelkerke om met ideeën te komen het Park in het hartje van Nuenen te verfraaien zijn een aantal gedachten naar boven gekomen.

Een van de voorstellen en hoog op de lijst was het vervaardigen van een drie dimensionaal en levensgroot beeld van het iconische schilderij "de Aardappeleters" uit 1885 van Vincent van Gogh.

Dit schilderij is het beroemdste werk uit de periode van het verblijf van Vincent van Gogh in Nuenen en daarmee onlosmakelijk verbonden.

EERDERE ERVARING

Eerdere ervaring met een driedimensionale vertaling, stamde vanuit het succes van het oorlogsslachtoffer-monument "de Oyster", vernoemd naar het Sinterklaas-bombardement en verwoesting (6 december 1942) op de Eindhovense binnenstad, waarbij vele burgerslachtoffers vielen.

In dat monument zijn meer dan 20 verhaaltjes gevisualiseerd in brons, welke waren opgetekend door nabestaanden en de overleveringen.

Het monument is een metafoor naar de codenaam "OPERATION OYSTER" en een grote oester van ongeveer 1 diameter, met een groot gat als bominslag aan de bovenzijde en wordt door velen bezocht.

Door de VVV wandelingen kwamen ook blinden en visueel gehandicapten, om die herinneringen te kunnen voelen en beleven.

"In musea mag je nergens aankomen en moet je op afstand blijven of beelden staan op hoge sokkels."

Aldus George Kabel (zelf blinde beeldhouwer).

HISTORIE

Op 21 April 2014 is, als persoonlijk initiatief, gestart met dit werk in mijn atelier en met consultatie van Frank Minnen, de kunstbronsgieter, over de uitvoerbaarheid en technische aspecten.

Na ongeveer 3 maanden werken is het werk getoond aan burgemeester Houben in het bijzijn van zijn gemeentesecretaris Nick Scheltens en Cor van der Linden, waarmee ondertussen een hechte kameraadschap was ontstaan.

Men was direct enthousiast over deze vertolking.

Gerard Meulenstein, als vriend van Cor en ook op zijn verzoek, kwam kijken en schudde de warme hand met de mededeling dat dit voor elkaar moest komen.

Ook zouden ze beiden alles doen om de financiële uitdaging aan te gaan van de kosten van het brons gieten en daarvoor garant te staan.

Ook bracht hij Vincent Polakovitch (directeur van het museum Danubiana van Gerard Meulensteen in Bratislava) en Jan van Gerwen mee.

De beeldengroep met familie de Groot en van Rooij is ontworpen met een ingebouwd visueel perspectief om het iconische schilderij met de personen zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen.

Van links naar rechts is Cis (Fransiscus 46 jaar).

Dan dochter Gordina de Groot, ongeveer 30 jaar en bijna dezelfde leeftijd als Vincent. Ze werd Sien genoemd en was in die tijd al enige maanden in verwachting en kijkt angstig en onzeker naar haar neef/oom Cis.

Naast haar aan de andere zijde de oudere boer Anthonius (Thies). Hij houdt een kommetje op om koffie bij te laten schenken .

Beiden zijn de broers van Cornelia geheel aan de rechterzijde en ze was de moeder van Sien en sinds een klein jaartje weduwe.

Het kinderfiguurtje is een zogenaamd "repoussoir" en dus niet bestaand, maar werd door kunstenaars vaak gebruikt om de lichtval te beïnvloeden en dieptewerking in een schilderij aan te brengen.

De tafel is trapeziumvormig met naar achter oplopend perspectief om op de tafel te kunnen kijken met een ovale aardappelschotel en een viertal koffiekommetjes.

Door het gebruik van hete was en grote kwast wordt van Goghs penseelstreek van zoveel mogelijk aangegeven.

LOCATIE

De ontworpen betonnen eenvoudige laagdrempelige sokkel (ongeveer 250 x 300 x 20 cm) met tegelpatroon is als zodanig daarin ondersteunend om aan de rechterzijde dit perspectief te versterken richting Sint Clemenskerk.

De intimiteit van de mensen aan tafel kan daardoor gedeeld worden met de bezoekers, net even boven het maaiveld.

De familie zit met de rug naar de kerk, omdat indertijd de pastoor A. Pauwels zijn parochianen wilde verbieden om voor Vincent van Gogh te poseren, waar ze zich niks van aantrokken.

De burgemeester moest diplomatiek tussenbeide komen om Vincent te beschermen.

Het schilderij kende een aantal voorstudies en veel tekeningen uit de Aardappelhut, aan de Gerwenseweg. Echter voltooid 1885 in Vincents atelier in het naastgelegen kosterhuis van Joh. Schafrat.

Deze was koster en organist in de Sint Clemenskerk pal naast het huis. Dit is afgebroken in 1936 en nu bebouwd, Park 49 - familie Kuijten-Mesman en naastgelegen pand 51 (Jan Verhagen).

PS -1-

Bij archeologische opgravingen in de voortuinen zijn de fundamenteën geregistreerd en artefacten gevonden.

Op die plaats is ook een klein sculptuur geplaatst, alsmede een prent door Anton Wouters (1935) om dit aan te geven.

Vincent huurde 2 kamers en-suite en sliep later ook op zolder.

Aan de andere zijde van het Park staat het beeld van een wandelende van Gogh die even zijn extra stoel verlaten heeft om zijn moeder in de pastorie te bezoeken. Die verlaten stoel, ook

op een sokkel, staat precies in het perspectief, hoogte en kijkhoek van het schilderij van waaruit Vincent schilderde.

Bezoekers kunnen daar op gaan zitten. Zijn kopje koffie staat koud te worden op tafel want het kind dronk natuurlijk geen koffie.

Aan de stoel hangt een schilders kiel en op de grond daarnaast, staat zijn schilders kistje, welke hij bij Schoenfeld (nu firma Lukas) in Düsseldorf besteld had. Geheel beschreven in de herinneringen van Vincents vriend Anton Kerssemakers, alsmede het getekende atelier.

PS -2-

De intimiteit van de beeldengroep heb ik zoveel mogelijk tot uitdrukking gebracht om bezoekers het gevoel te geven erbij te horen. Blinden en visueel gehandicapten kunnen eindelijk ook het beroemde schilderij "voelen".

INTERPRETATIES EN AANVULLINGEN

Alle details welke het schilderij niet kan laten zien zoals achterzijde.

Stoelen naar Brabants model met gering aantal spijlen voor rustiger beeld.

Geen tafelkleed maar planken in perspectief.

Onderzijde geheel aaneengesloten (voorkomen dat kinderen er klem komen te zitten).

Wandelstok van oude boer weggelaten, extra vork op tafel en pijp in de jaszak.

Poes komt als boerderij-kat voor op de studietekeningen en bedoeld om de vorm te completeren. Model staat de kat van Corrie de Leeuw die eierlepeltjes apporteert, en zoals ook in de pastorietuin gevonden.

Gezichten vervormd om het perspectief te bereiken.

Inscriptieplaatjes met "dedication to Margaret Nagelkerke Hooper" alsmede tekst van de makers Peter N en Frank M.

Signatuur middels potloodstompje op achterzijde van de stoel van Sien .

Extra stoel voor de schilder met getrouw schilders kistje naar het model van Firma Lukas uit Düsseldorf en door van Gogh aangeschaft.

Natuurlijke patinatie van aardappelkleur na selectie van diverse soorten.

Aanstraling om de missende olielamp niet artificieel te laten zweven in de ruimte.

Sokkel-ontwerp (uitvoering in mangaankleur en gevlienderd afgewerkt met tegelpatroon).

Fotografie-registratie door Frans Kirchner tijdens volgen van het maakproces.

Beeldopnamen Chris Dekkers L.O.N tv Studio 040, Omroep Brabant, NOS- Nieuws uur, SBS 6 en vele andere lokale en nationale media.

Verspreiding van informatie via visueel gehandicapten stichtingen en instellingen (met dank aan George Kabel en Hans Kuiten).

Verantwoording als bewonderaar en met respect voor Vincent van Gogh, dit burgerinitiatief bedacht en vervaardigd VOOR NUENEN!!!!!!!!!!!!!!!

Ondersteund door de gemeente en een werkgroep bestaande uit voorzitter Cor van der Linde, Chris Eeuwhorst, Jack Aldenhoven, Martien Jansen, Fons Linders, Gerard Meulenstein en ondergetekende.

Kunstbronsgieter Frank Minnen en zwager Goof Koene hebben het beeld gegoten met 1.500 kilo brons, na het maken van minstens 125 gietmallen waarna alles is samengesteld.

Een talrijk aantal sponsors uit de werkgroep, ondernemers, bedrijfsleven, particulieren en vooral Nuenenaren hebben met grote en kleine donaties de begroting bekostigd.

De beeldengroep is opgedragen aan mijn vrouw Margaret en werd aan Nuenen en haar burgers, op 9 december 2015 geschonken aan burgemeester Maarten Houben en de gehele

gemeente Nuenen, middels een geweldige culturele onthulling door Gerard Meulenstein en Margaret Nagelkerke-Hooper, met fraaie omlijsting van sprekers en toespraken, artiesten en klokgelui.

Gedurende het gehele jaar 2015 was een maatschappelijk discussie ontstaan met de tegenstanders van de plaatsing van de beeldengroep in de media.

Een tijdcapsule met namen van velen en digitale info is aangebracht, voor de plaatsing, onder de sokkel.

PROCES

- 19-5-2015 Omgevingsvergunning verleend.
- Bestemmingsplan Nuenen Centrum archeologisch, waardevol, beschermd dorpsgezicht aan voldaan 3-3-2015.
- Monumentencommissie positief beoordeeld 31-3-2015.
- Team Ruimtelijke Kwaliteit met veel waardering voor initiatief.
- Welstand op 28-4-2015 positief beoordeeld voor plaatsing en voldoet.
- Hoorzitting en rechtbank 's Hertogenbosch beschikken uiteindelijk dat de bezwaren niet ontvankelijk zijn.

QUOTES

Axel Ruger, directeur Van Gogh Museum Amsterdam:

"Wij zijn enthousiast en juichen deze initiatieven, om daarmee het gedachtegoed van Vincent van Gogh te bevorderen, van harte toe."

George Kabel (blinde beeldhouwer):

"Tijdens een try-out van een speciale rondleiding voor visueel gehandicapten jouw beeldengroep bezocht. Het overtrof mijn verwachtingen.

Alles is goed voelbaar, levensecht en zeer getrouw aan het schilderij zoals ik me dat van vroeger herinner. Eigenlijk vind ik dat je aan de beeldengroep meer kunt beleven en ervaren dan aan het schilderij.

Je kunt er namelijk omheen lopen, de personen van de verschillende kanten goed bekijken/betasten en je kunt zelfs de kat aaien.

Doordat alle objecten een enigszins ruwe textuur bezitten, komt de armoede en het boerse leven goed tot uitdrukking.

Peter, dank je wel voor dit mooie beeld.

Ik denk dat vele slechtzindende en blinde bezoekers een heel goede indruk kunnen krijgen van de Aardappeleters en daar een levendige herinnering aan over zullen houden."

Hans Kuijten:

"Het beeld is grof van structuur maar zoals me verteld is, is ook de structuur van het schilderij grof.

Ik vond het echt een sensatie om tot in detail te kunnen voelen hoe het schilderij eruit ziet.

Al word een schilderij nog zo goed beschreven, het kan nooit zo verteld worden zoals je het zelf kunt ervaren.

Maar als je niks met kunst hebt is het bekijken van dit beeld een openbaring."

Peter Nagelkerke, Eindhoven 20 december 2015.



